

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ
Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Cap. XX. Quis sit actus scientiæ dono Spiritus Sancti specialiter attributus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94086)

lis, & potest facile in his donis interuenire, nulla enim est repugnantia, & ad multa opera, quæ ex Spiritus Sancti instinctu fieri videbimus, est plane necessarius vt ex sequentibus magis constabit.

CAPVT XX.

Quis sit actus scientiæ dono Spiritus Sancti specialiter attributus?

1. De hoc actu in primis est certum, constituendum *Donum hoc consistit in iudicio. Probatur 1.* esse in aliquo iudicio, & vera cognitione intellectuali, & non in sola apprehensione, quæ iudicium non includat. Hoc tradit D. Tho. tam in 1. 2. q. 68. art. 4. quam in 2. 2. q. 9. Et suadetur primo ex dictis de intellectu, c. 19. nu. 1. & 2. quia sola apprehensio est actus nimis imperfectus, vt inter dona Spiritus Sancti numeretur. Secundo ex proprietate ipsius vocis, *Scientia*, significat enim cognitionem iudicatiuam, & certam, imo, & euidentem, si in rigore sumatur. Tercio quia etiam si in rigore loquamur de apprehensione, & inuentione intellectuali, quæ sit cum iudicio, & cognitione, vt de intellectu diximus, licet etiam donum intellectus sufficiens est ad operandum illo modo ex instinctu Spiritus Sancti in tota materia fidei, vt recte notauit Caiet. 2. 2. q. 3. art. 1. Et ratio reddi potest, quia tota materia fidei est eiusdem rationis quoad hanc partem, nam vt substat regulis diuinis, & supernaturalibus, est satis eleuata; modus autem operandi in intellectu explicatus est idem quoad penetrationem, & inuentionem ex instinctu Spiritus Sancti in tota illa materia. Vnde etiam intulit D. Tho. dicta q. 3. artic. 3. intellectum non versari tantum in materia speculatiua, sed etiam in practica: ergo superfluum esset ponere donum scientiæ ad similia munera.

Deinde supponendum est, hunc actum non esse mere practicum, sed speculatiuum potius, licet possit esse aliquo modo practicus, scilicet ex parte materiæ operabilis, licet ex modo semper speculatiue fiat, in quo cum intellectu, & sapientia, imo & cum fide conuenit, differt autem à prudentia. In hoc puncto habuit diuersam sententiam D. Thomas 1. 2. q. 68. art. 4. censuit enim ibi, scientiam de agendis ex instinctu Spiritus Sancti, quod solet etiam morale imperium vocari, & in hoc distinguit scientiam à sapientia, & intellectu; à consilio autem illam distinguit, quia ad consilium pertinent tantum inuentione in eadem materia practica, in qua scientia iudicat. Potestque suaderi hæc sententia, quia intellectus, & sapientia videntur sufficere perficere intellectum quoad omnes actus, tam in materia speculabili, quam in materia operabili, prout inter illa potest intellectus speculatiuo modo versari; ergo non potest scientia in ea materia ab illis distinguere: ergo debet ad materiam practicam, & modum iudicandi practicum referri. Fauetq; Augustin. lib. 12. de Trinit. cap. 12. vbi scientiam circa actionem, sapientiam vero circa contemplationem versari sentit. Loquitur autem de scientia humana, & naturali, non de illa, quæ specialiter est à Spiritu Sancto: per quamdam autem proportionem videtur posse accommodari. Consilium autem, & ex vi vocis significat inquisitionem, & inuentionem, & non potest in materia, & modo practico aliter à scientia distinguere. Accedit, quod in ipsa enumeratione donorum apud Isaiam scientia ponitur inter dona pertinentia ad voluntatem; tanquam illam dirigens, quod pertinet ad iudicium practicum.

Ex suadetur. Nihilominus idem D. Thom. in illa sententia non permansit, sed illam expresse retractauit 2. 2. q. 3. art. 6. & q. 9. art. 3. dicens, scientiam principaliter esse speculatiuam, licet extendatur ad materiam etiam practicam, & in hoc cum intellectu, & sapientia conuenire. Vnde illi non tribuit iudicium de agendis in particu-

3. Nihilominus idem D. Thom. in illa sententia non permansit, sed illam expresse retractauit 2. 2. q. 3. art. 6. & q. 9. art. 3. dicens, scientiam principaliter esse speculatiuam, licet extendatur ad materiam etiam practicam, & in hoc cum intellectu, & sapientia conuenire. Vnde illi non tribuit iudicium de agendis in particu-

lari, quod dicitur practice practicum, vel imperium; vel applicatio scientiæ ad opus: nam hoc totum ad consilium spectat. Vnde in q. 52. art. 1. & 2. docet donum consilij respondere prudentiæ, & includere in iuo ordine præcipuum actum prudentiæ, qui est, præcipere, seu practice iudicare, quamuis non ab illo denominetur, vt consistere potius in consilio à Spiritu Sancto recepto, quam in proprio iudicio significetur. Et hæc sententia vt verisimilior tenenda est. Tum quia propria scientia secundum communem vsum longe distat à prudentiā, & à iudicio practico, quod per modum prudentiæ fertur: scientia enim per se intendit in veritatis cognitionem, prudentia vero magis tendit in operationem. Tum etiam quia in materia fidei, tam circa principia speculatiua, quam circa moralia, quæ practica dicuntur, est necessarium aliud genus iudicij, & cognitionis, præter intellectum, & sapientiam, vt statim explicabimus, quod non potest esse nisi scientia. Tum denique, quia in dono consilij non videtur necessaria propria inquisitio, & consolatio ipsius hominis, quia iudicium prudentiale, quod est donum, determinatè recipitur ex impulsu Spiritus Sancti, vt mox dicemus. Igitur scientia, quæ inter dona recensetur, nec est iudicium practice practicum, imo in hoc differt à consilio: neque est mera apprehensio, sed est cognitio iudicatiua, & speculatiua, & in hoc cum sapientia, & intellectu conuenit.

Difficultas ergo superest, quomodo scientia ab his, & à fide distinguatur. Et rationes dubitandi sunt fere eadem, quæ de sapientia, & intellectu factæ sunt. Potest ergo scientia distinguere à fide, quia fides versatur de, & circa veritates per se, & immediatè reuelatas; scientia vero circa conclusiones ex illis principiis elicitas, à sapientia vero distinguetur, quia sapientia versatur circa conclusiones diuinas, & supremi ordinis; scientia vero circa conclusiones, & veritates de rebus creatis, vel humanis, iuxta doctrinam Augusti. lib. 13. de Trin. c. 19. *Sapientia diuinis, & æternis, scientia humanis, & temporalibus attributa est rebus.* Veruntamen hic dicendi modus habet difficultates omnes supra tactas de sapientia illo modo explicata. Vnde si in sapientia non admittitur, multo minus in scientia probari potest. Et præterea est noua difficultas, quia hoc modo sapientia, & scientia quoad actus non formaliter sed materialiter tantum differunt, qui ex eisdem principiis, & eodem modo in diuersis rebus versantur, & materiale est: nā formalitas actus sumitur ex motiua, & modo operandi. Non differunt ergo essentialiter, sed accidentaliter, vel (vt ita dicam) indiuidualiter, & consequenter si hæc dona sunt habitus, non erunt habitus re distincti, sed ratione per conceptus inadæquatos. Sicut actus fidei, licet in diuersis materiis creatis versentur, eiusdem speciei sunt, & ab eodem habitu manant. Hoc autem cum in alijs donis non inueniatur, neque in his admittendum videtur.

In modo igitur distinguendi scientiam à fide eadem ratio tenenda est, quæ in distinctione inter sapientiam, & fidem obscura est. Scientia enim non præbet assensum veritati reuelatæ; iudicando ita esse, sic, ut reuelatum est, seu credendo veram esse, quia à Deo dicta est, sed iudicat de conuenientia veritatis reuelatæ, vel respectu Dei, vel respectu nostri, vel respectu ipsius fidei, quatenus iudicatur digna fide, vel respectu amoris, quatenus amabilis reputatur. Vnde in hoc suo iudicio non fundatur immediate in reuelatione, sed in alijs motiuis, vel experimentis, vt dicemus. Et ita differt à fide. Ab intellectu item differt eodem modo, quo sapientia, quia ad diuersos fines proxime ordinantur, & iuxta illos, diuersos actus efficiunt: intellectus enim insitit in penetratione, & perfectæ conceptione veritatis fidei, vt explicui. Sapientia vero, sicut & scientia, in ipsa doctrina fidei iam perfectè concepta, & ordinata nouas rationes conuenientie contemplantur, vt dixi. Inter se vero differunt, quod

C. XX. Quis sit actus scientiæ dono Spiritus Sancti specialiter attributus. 427

Ratio diffinitiva scientiæ à sapientia, quod sapientia iudicat in materia supernaturali de convenientia eius per æternas, & diuinas rationes ad Deum ipsum, & attributa eius, ac honorem ipsius pertinentes. Scientia vero per rationes inferiores, & creatas, vel humanas de eisdem rebus iudicium profert. Vt v. g. scientia iudicat peccatorum permissionem fuisse convenientem ad seruandam libertatem, & ad vniuersi complementum. Sapientia vero iudicat id fuisse conueniens ad ostensionem diuinæ iustitiæ, & sapientia, quæ nouit ex malis bona facere. Item scientia iudicat, paucos saluari propter propensionem hominis ad peccandum, & difficultatem virtutis: sapientia vero fieri iudicat ad ostensionem gratiæ Dei, & pleni dominij voluntatis eius, &c. Confirmari hoc potest, quia ita solent apud Philosophos summi nomina scientiæ, & sapientia, & in hoc distingui, quod sapientia est sub rationibus æternis, & scientia sub temporalibus. Sic enim Arist. lib. 1. Metaph. cap. 2. dicit sapientiam primas causas considerare, & ex illis iudicare. Et 6. Ethicor. cap. 3. & 6. sapientiam distinguit à scientia tanquam conuenientem cum illa in genere scientiæ, & habentem in eo excellentiam quandam ex eo, quod circa res altissimas, & circa ipsa etiam principia perfectissimo modo versetur. Ergo non immerito creditur, etiam Scripturam in enumerandis Spiritus Sancti donis, imo etiam regulariter in usu illarum vocum, quando illas inter se distinguit, hoc discrimen obseruasse. Nam etiam Spiritus Sanctus in sermonibus capiti hominum, & vsui communi vocum se accommodat.

Recte igitur actus sapientiæ, & scientiæ peculiariter Spiritui Sancto attributi intelliguntur conuenire inter se in modo, quo circa mysteria fidei versantur, differre autem, quia sapientia modo altiori, & per rationes longe superiores munus suum, quam scientia exercet. Et hoc modo intelligenda est doctrina, quam sæpe Augustinus inter sapientiam, & scientiam tradit, quod sapientia circa diuinam, & æternam, scientia circa humana, & temporalia versatur. Nam de sapientia, & scientia naturali ita loquitur lib. 12. de Trinit. cap. 12. & vocat scientiam actionis, id est, quæ ad vitæ huius actiones deseruit. In dicto autem lib. 13. cap. 19. agens de cognitione supernaturalium mysteriorum, dicit: *Quæ pro nobis Verbum caro factum temporaliter, & localiter gessit, & perculit, ad scientiam pertinet, non ad sapientiam. Quod autem verbum est sine tempore Patri coæternum ad sapientiam spectare.* Et lib. 14. cap. 1. declarans descriptionem vulgarem sapientiæ, quod sit diuinarum, humanarumque, verum scientia, ait, secundum distinctionem, quæ dicit Apostolus. Alij datur sermo sapientiæ, alij sermo scientiæ: ista definitio diuidenda est, vt verum diuinarum scientia proprie sapientia nuncupetur, humanarum autem proprie scientiæ nomen obtineat.

Ex istimo autem hanc distinctionem formaliter magis, quam materialiter esse intelligendam, nam etiam si cognitio sit diuinarum rerum, si per inferiores, & creatas rationes cognoscantur, vel elucidantur, scientia est: & conuerso etiam si res creditæ humanæ sint, si per rationes superiores cognoscantur, erit sapientia. Additq; ibidem Augustinus, per scientiam fidem saluberrimam, quæ ad veram beatitudinem ducit, gigni, nutrir, defendi, ac roborari. Quod ille de acquisita scientia tradit, potest tamen cum proportionem de dono scientiæ intelligi. Nam etiam potest hoc munus suo peculiari modo circa mysteria fidei æterna, & increata præstare, & conuerso sapientia potest de mysterijs, seu rebus temporalibus, vsu in opera, & passio Christi Domini suo modo iudicare, & ita possunt in materia conuenire, & nihilominus ex ratione, & medio iudicandi distingui. Hinc vero etiam fit, vt sapientia principalis, & magis ex instituto res diuinas, & supremas consideret, quam scientia. Vnde D. Thom. quasi verumque coniungens 2. 2. quæst. 45. artic. 1. de sapientia dixit ad eam pertinere causam altissimam, & per eam de alijs certissi-

me iudicare, & secundum eam omnia ordinare. Et ita etiam intelligendum est, quod ait quæst. 8. art. 6. ad sapientiam, & scientiam pertinere iudicium reatum, quo homo iudicat rebus fidei esse inhærendum, & ab earum oppositis esse recedendum: hoc vero iudicium quantum ad res creatas, pertinere ad donum scientiæ, quantum vero ad res diuinas, ad donum sapientiæ spectare. Intelligendum enim hoc puto per se primo, ac principaliter, consequenter vero posse verumque donum extendi ad omnia sub ratione propria, quantum illa capax fuerit. Et ita tandem explicuit idem D. Thomas. 2. 2. quæst. 9. artic. 2. ad 3.

Quibus addi tandem potest, differre sapientiam à scientia, quia sapientia peculiariter fundatur in quadam spirituali experientia ex connaturalitate ad charitatem Dei: scientia vero non ita fundatur in charitate, sed in alijs inferioribus rationibus. Vnde omnes rationes fundatæ in Dei bonitate, & dilectione ipsius secundum se, vel ad eius gloriā, & manifestationem attributorum eius pertinentes, quæ disponunt intellectum ad adhærendum mysterijs diuinis, ac reuelatis, pertinent ad sapientiam: quæ vero spectant ad hominis felicitatem, vel salutem etiam supernaturalem, pertinere ad scientiam, præsertim si procedat ex affectu ad proprium commodum. Nam inde etiam potest homo bene disponi ad iudicium huius scientiæ. Ideoque non immerito dici potest, quod sicut sapientia fundatur in Charitate Dei, ita scientia, vt sit perfecta in hoc genere fundari debet in affectu bene disposito ad salutem, & felicitatem supernaturalem, vt bonum proprium hominis est, quem affectum in superioribus diximus ad habitum spei pertinere. Vnde non improbabiler dici potest, sicut sapientia annectitur charitati, & intellectus fidei, ita scientiam annecti virtuti spei, & habere connaturalitatem quandam cum amore concupiscentiæ Dei, quatenus in illo fundari possunt præcipuæ rationes inferioris ordinis ad hanc scientiam pertinentes.

Vltimo ex dictis explicata in genere manet distinctio horum trium actuum ab actu consilij, quia illi tres speculatiui sunt, vel in materia, vel in modo vniuersali: consilium vero est actus omnino practicus, & per applicationem ad particularia cum circumstantijs hic, & nunc determinatis. In quo etiam differt ab actu fidei, sicut de prudentia dictum est. Non tamen explicata est specifica ratio huius consilij, in qua differat à iudicio prudentiæ non tantum acquisitæ, sed etiam infusæ. Hoc vero explicari recte non potest sine alijs actibus moralium donorum ad affectum pertinentium, & ideo in sequenti capite explicatio huius actus consummabitur.

CAPVT XXI.

Quinam actus sint fortitudo, pietas, timor, & consilium, qui dono Spiritus Sancti specialiter tribuuntur?

Autores, qui negant dona distingui à virtutibus secundum rem, sed tantum secundum denominationem, vel aliquam accidentalem perfectionem, multo facilius de his actibus moralibus idem testantur. Nam si nomina attendamus, fortitudo quædam virtus moralis est. Pietas, ibi significat religiosum cultum erga Deum, & ita idem est, quod religio, quæ altera virtus moralis est. Timor vero varijs modis explicatur, nullus autem assignatur qui non sit alicuius virtutis actus. Hieronymus enim explicat esse timorem Dei seruilem, rectum scilicet, & moderatum, id est, timorem Dei, prout iustas penas minatur. Vnde significat, non esse prædictum de